C/2025/765

11.2.2025

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto

Asiantuntijapalvelut vihreässä siirtymässä

(oma-aloitteinen lausunto)

(C/2025/765)

Esittelijä: **Violeta JELIĆ**

Yhteisesittelijä: **Gaetano STELLA**

Neuvonantajat	Vladimíra DRBALOVÁ (esittelijän neuvonantaja, ryhmä I) Alessio D'AMATO (yhteisesittelijän neuvonantaja, ryhmä III)
Komitean täysistunnon päätös	18.1.2024
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
Vastaava elin	neuvoa-antava valiokunta "teollisuuden muutokset"
Hyväksyminen CCMI:ssä	5.11.2024
Hyväksyminen täysistunnossa	4.12.2024
Täysistunnon numero	592
Äänestystulos (puolesta/vastaan/pidättyi äänestämästä)	197/0/5

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK suhtautuu myönteisesti Euroopan komission uusissa poliittisissa suuntaviivoissaan 2024–2029 ilmoittamaan sitoumukseensa laatia Euroopan kestävän vaurauden ja kilpailukyvyn suunnitelma, joka perustuu uuteen puhtaan teollisuuden ohjelmaan ja hyvin toimiviin EU:n sisämarkkinoihin, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä sujuvan vihreän ja digitaalisen siirtymän kannalta.

1.2 ETSK tunnustaa asiantuntijapalvelujen keskeisen roolin vihreässä siirtymässä. Tämä rooli sisältyy implisiittisesti puhtaan teollisuuden ohjelmaan ja on potentiaalinen mahdollisuuksien ja haasteiden lähde erityisesti osaamistarpeiden osalta.

1.3 ETSK kehottaa EU:n toimielimiä laatimaan toimenpiteitä, joiden avulla yritykset voivat mukautua vihreän siirtymän kaltaisesta monimutkaisesta prosessista johtuviin muutoksiin, jotta ne pysyvät Euroopassa ja jotta voidaan vastata EU:n haastaviin kestävyystavoitteisiin. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä perheyrityksiin, mikroyrityksiin ja pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä kilpailukykytavoitteiden saavuttamiseen.

1.4 ETSK on huolissaan siitä, että viherryttämisprosessi voi seisahtua työvoimapulan ja osaamisvajeen, osaamisen kohtaanto-ongelman, sääntely-, hallinto- ja kustannustaakan lisääntymisen sekä toimitusketjuissa tapahtuvien nopeiden muutosten aiheuttamien uusien haasteiden vuoksi.

1.5 Uusi visio osaamisunionista on pantava täytäntöön. Koulutusjärjestelmiä on uudistettava johdonmukaisesti opetussuunnitelmien mukauttamiseksi työelämän muutoksiin. Lisäksi on tuettava kaikkia asiaankuuluvia koulutusohjelmia (myös STEM-aineita), pantava täytäntöön uusi ammatillisen koulutuksen strategia, autettava opettajia ja parannettava koordinointia EU:n tasolla.

1.6 EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden olisi tunnustettava, että – sekä säännellyillä että sääntelemättömillä – asiantuntijapalveluilla on keskeinen rooli Euroopan kunnianhimoisen tavoitteen eli vaurauden palauttamisen saavuttamisessa. Vaurauden palauttamisen on kuitenkin oltava linjassa ympäristö- ja kestävyystavoitteiden kanssa ja tuettava osaamisen kehittymistä synergisesti eri talousalojen kanssa, ja siinä on otettava nimenomaisesti huomioon arvoketjujen muuttuvat rakenteet.

1.7 ETSK tunnustaa myös tarpeen edistää koulutusaloitteita sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla muun muassa erityisin taloudellisin kannustimin sellaisten ammatillisen koulutuksen kurssien järjestämiseksi, joissa tähdätään asiantuntijapalveluiden viherryttämiseen. Toimiin voisi myös sisältyä EU-tason akateemisten kurssien perustamista uusien asiantuntijoiden kouluttamiseksi tai nykyisten asiantuntijoiden jatkokouluttamiseksi kestävyystavoitteiden osalta sekä nykyisten taitojen ja työpaikkojen mukauttamisen ja niiden parantamisen edistämiseksi (täydennys- ja uudelleenkoulutusohjelmat). Näillä aloitteilla voitaisiin myös luoda uusia taitoja vihreää ja digitaalista siirtymää varten.

1.8 ETSK kehottaa tukemaan kohdennetuilla toimintapolitiikoilla asiantuntijapalvelujen verkottumista, jotta kyseistä toimintaa voidaan laajentaa ottaen asianmukaisesti huomioon kunkin jäsenvaltion erityispiirteet.

1.9 Osaamisvaje voitaisiin korjata noudattamalla edellä mainittuja ehdotuksia ja kouluttamalla ammattitaitoisia asiantuntijoita Euroopassa tai houkuttelemalla asiantuntijoita EU:n ulkopuolelta erilaisten toimintapolitiikkojen ja aloitteiden avulla (esim. osaamisreserviä koskeva aloite, jonka avulla voitaisiin houkutella asiantuntijoita kolmansista maista ja samalla laajentaa asiantuntijapalvelujen markkinoita EU:n asiantuntijoille).

1.10 ETSK korostaa työmarkkinaosapuolten, asiantuntijapalvelualan organisaatioiden ja muiden keskeisten kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden tärkeää roolia onnistuneissa ja oikeudenmukaisissa vihreän siirtymän prosesseissa.

1.11 ETSK tuo myös esiin muita haasteita, jotka laajassa mielessä liittyvät asiantuntijapalvelujen tarjontaan, muun muassa tutkintojen tunnustamisen esteet, jotka on poistettava, jotta voidaan edistää ammatillista liikkuvuutta ja korjata osaamisvajeita. ETSK suosittaa jatkuvia toimia tällä alalla, myös laatimalla näistä aiheista jatkolausuntoja.

2. **Poliittinen taustatilanne**

2.1 EU-johtajat sitoutuivat 17.–18. huhtikuuta 2024 pidetyssä EU:n neuvoston ylimääräisessä kokouksessa uuteen Euroopan kilpailukykysopimukseen, joka perustuu täysin yhdentyneisiin sisämarkkinoihin. Tällä on pyrittävä vahvistamaan Euroopan taloudellista, teollista ja teknologista perustaa ja tuotantopohjaa ja siten turvaamaan unionin taloudellinen kriisinkestävyys ja teollisuuden uudistuminen sekä maailmanlaajuisen kilpailukyvyn ja teknologisen johtoaseman varmistaminen samalla kun turvataan unionin houkuttelevuus liiketoimintapaikkana. Erityistoimenpiteet ovat nyt osa Euroopan komission puheenjohtajan uusia poliittisia suuntaviivoja vuosiksi 2024–2029, ja EU:n pitkän aikavälin tavoitteet on tuotu selvästi esiin äskettäin julkaistussa Draghin raportissa ([1]).

2.2 **Vihreä siirtymä on käynnissä, mutta useilla aloilla on vielä toteutettava ratkaisevia toimia.** On näyttöä siitä, että osa eurooppalaisen toiminnan ympäristövaikutuksista on vähentynyt ajan mittaan, kuten hiilidioksidipäästöjä ja materiaalitehokkuutta koskevat tilastot osoittavat. Vakaa siirtymä edellyttää kuitenkin lisätoimia ([2]).

2.3 Pääpainon olisi oltava vuoteen 2030 ulottuvan nykyisen oikeudellisen kehyksen mahdollisimman yksinkertaisessa, oikeudenmukaisessa ja kustannustehokkaassa täytäntöönpanossa. Ilmoitettu **puhtaan teollisuuden ohjelma**, jota täydentää teollisuutta ja yrityksiä siirtymäkauden aikana tukeva **teollisuuden hiilestä irtautumista vauhdittava säädös**, tuo kuitenkin mukanaan myös useita haasteita ja mahdollisuuksia.

2.4 **Teollisuus on säilytettävä Euroopassa** ([3])**, sillä teollisuus tarjoaa Euroopan tarvitsemat ilmastoratkaisut.** EU:n johtajat ovat sitoutuneet tekemään yhteistyötä sidosryhmien kanssa sellaisen tehokkaan teollisuuspolitiikan kehittämiseksi ja toteuttamiseksi ([4]), joka edistää teollisuuden hiilestä irtautumista kilpailukykyisellä tavalla (hallinnollisen ja sääntelytaakan keventäminen), kehittää unionin kilpailuetua digitaalisen ja puhtaan teknologian alalla, monipuolistaa ja turvaa strategisia toimitusketjuja, uudelleenasemoi arvoketjuja sekä vahvistaa Euroopan teknologista ja teollista perustaa.

([1]) Mario Draghi, *The future of European competitiveness*, 2024.
([2]) Lisätietoja: https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi.
([3]) Antwerpenin julistuksen allekirjoittajat. Liity meihin.
([4]) Eurooppa-neuvoston päätelmät, 18.4.2024: https://www.consilium.europa.eu/media/40aickka/euco-conclusions-20240417-18-fi.pdf.

2.5 **Vihreä siirtymä tarkoittaa myös alakohtaisia muutoksia ja ympäristöliiketoiminnan merkityksen kasvua.** On näyttöä siitä, että työllisyys ja lisäarvo ympäristöliiketoiminnan alalla kasvavat nopeammin kuin koko EU:n talous ([5]), mikä tasoittaa tietä uusille asiantuntijapalveluille (esim. ympäristöauditointi).

2.6 Ennen kaikkea on välttämätöntä, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelma on oikeudenmukainen ja että siinä otetaan huomioon ilmasto- ja energiasiirtymän mahdolliset riskit ja kustannukset. Oikeudenmukainen vihreä siirtymä voidaan varmistaa vain vahvalla teollisuusrakenteella ja kaikilla tasoilla käytävällä vahvistetulla ja hyvin jäsennellyllä jatkuvalla työmarkkinaosapuolten (työnantajien ja työntekijöiden) välisellä vuoropuhelulla. Siirtymäprosessissa on oltava mukana organisaatioita ja järjestöjä, jotka edustavat vihreän ja digitaalisen siirtymän tavoitteiden saavuttamisen kannalta ratkaisevan tärkeitä ammattiryhmiä.

3. Palvelualan rakenneuudistusten vähäinen edistyminen

3.1 Covid-19-pandemian EU:n taloudelle aiheuttama ennennäkemätön isku edellyttää vastatoimia kaikilla rintamilla, jotta talous saadaan tehokkaasti elpymään. **Palvelualan tehokkailla ja vaikuttavilla rakenneuudistuksilla voitaisiin** muiden toimenpiteiden ohella **edistää talouden elpymistä ja tehdä siitä kestävämpi**. Palveluilla on EU:n taloudessa suuri merkitys, sillä ne tuottavat välitöntä lisäarvoa ja työllistävät ihmisiä, minkä lisäksi ne vaikuttavat arvoketjun muihin osiin ja ovat tärkeässä asemassa teollisissa ekosysteemeissä ([6]) ja innovatiivisten vihreiden ratkaisujen kehittämisessä.

3.2 **Antwerpenin julistus Euroopan teollisesta ohjelmasta** ([7]) **antaa uutta pontta asiantuntijapalveluille.** Tarvitaan kiireellisiä toimia, jotta varmistetaan selkeys ja ennustettavuus sekä luottamus EU:hun ja sen teollisuuspolitiikkaan. Allekirjoittajat peräänkuuluttavat **kattavaa toimintasuunnitelmaa, jossa kilpailukyvystä tehdään strateginen painopiste ja jossa luodaan edellytykset vahvemmalle liiketaloudelliselle toiminnalle Euroopassa**.

3.3 **Asiantuntijapalveluilla on ratkaiseva rooli energiasiirtymässä ja vihreässä siirtymässä**, koska niiden avulla varmistetaan erityisosaaminen ja korkeat turvallisuus- ja laatuvaatimukset kestävien teknologioiden kehittämisessä ja käyttöönotossa. Alan eettiset arvot, asiantuntemus ja sitoutuminen jatkuvaan koulutukseen ovat olennaisen tärkeitä tehokkaiden ja vaikutuksiltaan vähäisten infrastruktuurien suunnittelussa ja rakentamisessa. Näin ne edistävät innovointia ja integriteettiä tuotantoprosesseissa ja auttavat yrityksiä (erityisesti mikro- ja pk-yrityksiä) sääntelyyn liittyvissä ja hallinnollisissa haasteissa, joita kestävän taloudellisen toiminnan uudet määritelmät tuovat mukanaan, sekä kartoittamaan saatavilla olevia rahoitusvaihtoehtoja näille toiminnoille.

4. Palvelualan keskeinen rooli vihreiden toimitusketjujen toteuttamisessa ja arvoketjujen uudelleenasemoinnissa

4.1 Euroopan nykyisessä taloudellisessa ympäristössä on havaittavissa merkittäviä muutoksia valmistusteollisuuden toimitusketjujen dynamiikan osalta. Näiden muutosten odotetaan helpottavan arvoketjujen uudelleenasemointia ja kannustavan toimintojen takaisin siirtämiseen, sillä monet yritykset harkitsevat tuotannon ja palvelujen palauttamista EU:n ulkopuolisista maista. Asiantuntijapalvelut ([8]) tarjoavat yrityksille tarvittavaa tukea näihin haasteisiin vastaamiseksi.

4.2 **Lisäksi meneillään oleva muutos voi olla erityisen merkityksellinen mikro- ja pk-yritysten kannalta**, sillä vihreän siirtymän haasteet, myös suurempien yritysten kanssa sovittujen velvoitteiden noudattaminen, edellyttävät, että ne kehittävät valmiuksiaan ratkaista vihreään ja kestävään kehitykseen liittyviä kysymyksiä. Pk-yritysten ja asiantuntijoiden välinen vuorovaikutus voi auttaa yrityksiä parantamaan kilpailu-, innovointi- ja häiriönsietokykyään. Rahoituslähteiden saatavuus, taloudelliset kannustimet/avustukset, apu potentiaalisten markkinoiden kartoittamiseksi sekä tuki uusien tuotteiden, palvelujen tai prosessien kehittämiseen ja markkinointiin tai jakeluun ovat ratkaisevan tärkeitä siirryttäessä kohti resurssitehokasta tulevaisuutta ([9]). Näitä vihreitä konsultointipalveluja, jotka perustuvat ammatilliseen asiantuntemukseen ja avaavat pk-yrityksille merkittävät uusien asiantuntijapalveluiden markkinat, on kehitettävä edelleen ja edistettävä.

([5]) Eurostatin tiedot 2000–2021: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Environmental_economy_%E2%80%93statistics_on_employment_and_growth.
([6]) Ammattilaispalvelujen sääntelyn uudistamista koskevien vuoden 2017 suositusten tarkastelu ja päivitys (COM(2021) 385 final).
([7]) EU:n teollisuushuippukokous, 20.2.2024: https://antwerp-declaration.eu/pdf/declaration.pdf.
([8]) Näihin kuuluvat muun muassa sosiaali- ja terveysalan, teknisen alan, talous- ja oikeusalan sekä poikkialaiset ammatit.
([9]) Flash-eurobarometrikysely 498, maaliskuu 2022, https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2287.

4.3 Edistymisen aikaansaaminen palvelualalla saa siten aikaan myös huomattavia myönteisiä heijastusvaikutuksia EU:n teollisuuteen ([10]). Noin 38 prosenttia EU:n valmistusteollisuuden kysynnän kokonaislisäarvosta syntyy palvelualalla ([11]). Näistä palveluista käydään myös kauppaa EU:n sisällä ja sen ulkopuolella ([12]), mikä voi vaikuttaa työllisyyteen ja johtaa työpaikkojen menetyksiin. Myös kunkin jäsenvaltion erityispiirteet on otettava huomioon, sillä pienten ja mikroyritysten osalta asiantuntijapalvelujen tarjoajien läheisyys on kysynnän kannalta ratkaiseva tekijä. Siksi myös pienemmille asiantuntijapalvelujen tarjoajille suunnattu täydennys- ja uudelleenkoulutus on entistäkin kiireellisempää.

4.4 Esitetty näyttö näyttää viittaavan siihen, että **teknisen sekä oikeus- ja talousalan asiantuntijoilla on merkittäviä mahdollisuuksia parantaa kestävien toimitusketjujen kasvua ja kilpailukykyä**. Tämä on osa asiantuntijoiden mahdollista (aineetonta) lisäarvoa vihreän siirtymän kannalta. Myös itse asiantuntijapalvelujen ala voi suoraan edistää päästövähennyksiä. Päästöjä voidaan vähentää noin 10 prosenttia työmatkoja vähentämällä, 30–40 prosenttia käyttämällä toimistotiloissa uusiutuvia energia- ja lämmönlähteitä sekä 15 prosenttia valitsemalla vihreämpiä liikennemuotoja (uusiutuvat polttoaineet, sähköajoneuvot jne.) ([13]).

5. **Osaamisen kehittäminen vihreää ja digitaalista siirtymää varten**

5.1 Talouden viherryttämiseen liittyvät työllisyys- ja osaamisnäkökohdat ovat yhteisiä kaikille mullistaville muutoksille. Nämä siirtymät luovat tarpeen tarkkailla, ennakoida, lisätä tietoisuutta, mukauttaa koulutustarjontaa, helpottaa siirtymiä ja toimia paikallisesti.

5.2 Kunnianhimoiset eurooppalaiset ympäristö- ja kestävyystavoitteet luovat uusia ammatteja ja muuttavat nykyisiä. **Tämä prosessi tulee vaikuttamaan edellytyksiin kehittää edelleen asiantuntijapalveluja.** Täydennys- ja uudelleenkoulutus, elinikäinen oppiminen sekä pehmeät ja monialaiset taidot ovat avainasemassa sen varmistamisessa, että yrityksillä on riittävästi ammattitaitoista työvoimaa muuttuviin tarpeisiinsa vastaamiseksi. On kiinnitettävä huomiota nykyisten asiantuntijoiden rooleihin ja tarvittavan osaamisen kehittämiseen. Tarkistettuun eurooppalaiseen taito-, osaamis-, tutkinto- ja ammattiluokitusjärjestelmään (ESCO) sisältyy 571 vihreisiin taitoihin, monialaisiin taitoihin ja tietoihin liittyvää käsitettä, jotka ovat Cedefopin laatiman vihreiden taitojen määritelmän mukaisia ([14]). On toteutettava kohdennettuja toimia nykyisten kestävyysvaatimusten sekä ammatillisten taitojen ja työpaikkojen kohtaannon parantamiseksi, mikä ei ole helppoa.

5.3 Digitalisaatio saattaa laajentaa nykyisten ammattien toimenkuvia, vahvistaa monialaista yhteistyötä muiden ammattien kanssa sekä edistää Rooman manifestissa ([15]) vahvistettujen kriteerien pohjalta uusien ammattien syntymistä kehittyvässä järjestelmässä. Lisäksi digitalisaatio vahvistaa asiantuntijapalvelujen alati kasvavaa kaupallistumista ja muuttaa asiantuntija-ammattien perinteisiä ammatinkuvia. Tärkeintä on, että **digitaalista ja vihreää siirtymää voidaan pitää "kaksoissiirtymänä"**, koska ne kulkevat käsi kädessä ja voivat vahvistaa toisiaan.

5.4 **Käyttämällä EU:n varoja entistä tehokkaammin koordinoidusti ja investoimalla koulutukseen ja osaamiseen** kansallisella tasolla ([16]) (esimerkiksi toimien tukemiseksi **osaamissopimuksen**, **nettonollateollisuuden alan koulutusyhteenliittymien ja laaja-alaisten osaamiskumppanuuksien** puitteissa) voidaan osaltaan edistää koulutuksen mukauttamista osaamiskysyntään. On tärkeää vahvistaa edelleen ammatillisen koulutuksen roolia ja profiilia, jotta ihmisille voidaan jo varhain opettaa perus-, johtamis- ja monialaisia taitoja sekä STEM-taitoja. Ammatillisen koulutuksen asemaa on myös parannettava ja se on tunnustettava tuottavuuden ja innovoinnin edistäjäksi.

([10]) Ammattilaispalvelujen sääntelyn uudistamista koskevien vuoden 2017 suositusten tarkastelu ja päivitys (COM(2021) 385 final).

([11]) Komission yksiköiden valmisteluasiakirja – *2023 Annual Single Market Report: Single Market at 30*.

([12]) EU:n ulkopuolista kauppaa koskevien tietojen lähde: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_international_trade_in_other_business_services. EU:n sisäiseen kauppaan liittyviä näkökohtia koskeva tietolähde: kansainvälistä tavarakauppaa koskeva Eurostatin tietokanta. Tarkastellut luokat ovat: palvelut: rahoituspalvelut; palvelut: asiantuntijoiden ja liikkeenjohdon konsulttipalvelut; palvelut: tekniset, kaupankäyntiin liittyvät ja muut liike-elämän palvelut, https://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-goods/database.

([13]) Maailman talousfoorumi, *Net-Zero Challenge: The Supply Chain Opportunity*, tammikuu 2021, s. 39: https://www.weforum.org/publications/net-zero-challenge-the-supply-chain-opportunity/.

([14]) Cedefop, *Green skills and environmental awareness in vocational education and training*, Julkaisutoimisto, Luxemburg, 2012: https://www.cedefop.europa.eu/files/5524_en.pdf. Vihreät taidot voidaan määritellä tiedoiksi, valmiuksiksi, arvoiksi ja asenteiksi, joita tarvitaan ihmisen toiminnan ympäristövaikutuksia vähentävässä yhteiskunnassa elämiseen sekä sen kehittämiseen ja tukemiseen. Vihreisiin taitoihin kuuluvat energiakatselmukseen liittyvät taidot (tietoon liittyvien taitojen kontekstissa) ja taidot, jotka liittyvät henkilöstön kouluttamiseen kierrätysohjelmista tai vaarallisesta jätteestä (viestinnän, yhteistyön ja luovuuden kontekstissa). Vihreään tietämykseen sisältyvät tiedot kestävistä laitteistojen materiaaleista ja päästönormeista (tekniikan, valmistuksen ja rakentamisen kontekstissa). Ks. (myös luokitusmenetelmän osalta): https://esco.ec.europa.eu/fi/about-esco/publications/publication/green-skills-and-knowledge-concepts-labelling-esco.

([15]) *A new vision for Europe*: https://www.romemanifesto.eu/.

([16]) *Sisämarkkinoita ja kilpailukykyä koskeva vuosikertomus 2024*.

5.5 **Kumppanuuksien edistäminen voi johtaa mittakaavaetuihin, jotka parantaisivat asiantuntijapalvelujen tarjoajien kilpailukykyä.** Tämän odotetaan olevan erityisen tärkeää pk-yritysten, perheyritysten ja mikroyritysten toimintaympäristössä ja tilanteissa, joissa tiettyjen työpaikkojen automatisointi voi haitata erityistaitojen kehittämistä. Työmarkkinaosapuolilla ja (erityisesti työnantajien) ammattijärjestöillä on olennaisen tärkeä rooli ammatillisen koulutuksen suunnittelussa ja tarjoamisessa. Lisäksi nuorten, erityisesti naisten ja tyttöjen, parissa olisi edistettävä hakeutumista STEM-alojen ja yrittäjyysalan työtehtäviin ja koulutukseen. Yleisesti ottaen kansallisten päättäjien olisi kaikilla tasoilla kiinnitettävä huomiota tehokkaaseen uraohjaukseen tehtäviin investointeihin. EU-tason välineet, kuten yhteiset koulutuspuitteet, voisivat myös olla erittäin hyödyllisiä tiettyjen ammattien ja alojen, kuten insinööritieteiden, kannalta.

5.6 **On olennaisen tärkeää määritellä uudelleen ammattipätevyyden saavuttamiseen tähtäävät yliopisto-opinnot**, jotta voidaan parantaa ammatillisten taitojen ja opetusohjelmien yhteensovittamista. Ammattilaisten ottaminen mukaan koulutuskurssien sisällön määrittelyyn tekisi kursseista monialaisempia ja avoimempia yhteiskunnalliselle ja markkinadynamiikalle. Lisäksi on erittäin tärkeää edistää soveltavaa tutkimusta esimerkiksi teollisuuden tohtorinkoulutus-ohjelmien avulla pitkälle erikoistuneiden ammattiprofiilien luomiseksi. Yliopistojen koulutusohjelmien yhdenmukaistaminen eri jäsenvaltioissa ja niiden koordinointi Euroopan tasolla voisi osaltaan parantaa nuorten ammattilaisten tietämystä, koulutusta ja pätevyyttä, paljolti samaan tapaan kuin maaliskuussa 2024 esitetyt Euroopan komission aloitteet ([17]). Tätä tavoitetta voisi edistää myös eurooppalaisen yliopistoverkoston kehittäminen. Yhtäläisiä mahdollisuuksia painottaen erityistä huomiota olisi kiinnitettävä myös vammaisiin ja erityistarpeita omaaviin henkilöihin, jotta ketään ei jätetä jälkeen.

6. **Osaamisvajeiden korjaaminen**

6.1 Osaamisen mukauttaminen vihreää siirtymää varten on systeeminen haaste. On näyttöä ([18]) siitä, että vihreään siirtymään odotetaan liittyvän merkittävää uudelleenkoulutusta asianomaisten alojen teknisistä ominaispiirteistä riippumatta. Kaiken kaikkiaan tämä liittyy tarpeeseen yksilöidä selkeästi ”vihreät” ammatit ja tarjota koulutusta eri tasoilla (esim. korkeakoulutus, työpaikalla annettava koulutus, elinikäinen oppiminen), jotta voidaan korjata osaamisvajeita ja helpottaa laajentumispyrkimyksiä sekä tarjontapuolella (EU:n tasolla tai paikallisten ammatillisten kumppanuuksien avulla) että kysyntäpuolella (esim. pienyritykset, verkostot tai alueelliset kumppanuudet). Joissakin ammateissa, myös STEM-ammateissa, sukupuolten tasa-arvoulottuvuuden odotetaan olevan erityisen merkityksellinen toimintapolitiikkojen suunnittelussa. Vihreä siirtymä merkitsee myös uusien ammattien syntymistä (hiilikirjanpitäjät, CCUS-asiantuntijat, ilmastojuristit, ESG-sertifioinnin ja -auditoinnin asiantuntijat jne.). Koulutusalalla on otettava huomioon näiden uusien ammattien kysyntä, ja alaa olisi kannustettava luomaan uusia tai uudistamaan olemassa olevia opetussuunnitelmia tähän kysyntään vastaamiseksi. **Kaiken kaikkiaan osaamisvajeisiin olisi puututtava erityisesti suunnitelluilla toimintapolitiikoilla eikä laaja-alaisilla yleisratkaisuilla.**

6.2 Euroopan on oltava houkutteleva ja avoin sekä jo EU:ssa oleville että sen ulkopuolisista maista tuleville osaajille ja asiantuntijapalvelujen tarjoajille. Komission ehdotus osaamisreserviä koskevaksi asetukseksi ([19]) (ensimmäisen yhteisen tietoteknisen alustan luomiseksi työnantajille ja kolmansista maista tuleville työnhakijoille) voi niin ikään olla hyvä väline asiantuntijapalvelujen tarjoajien houkuttelemiseksi EU:n ulkopuolisista maista. Uudelleenkoulutettujen työntekijöiden ja ”uusien” taitojen kasvavaan kysyntään vastaamiseksi on kuitenkin kiinnitettävä huomiota koulutuksen laatuun ja strategisten arvoketjujen uudelleenasemointiin vihreän siirtymän mukaisesti.

6.3 Meneillään oleva siirtymä tuo mukanaan muita haasteita, jotka voivat koskea myös ratkaisematta olevia asiantuntija-palvelujen tarjoamiseen liittyviä kysymyksiä. Niihin kuuluvat tutkintojen tunnustamisen esteet, jotka on poistettava, jotta voidaan edistää ammatillista liikkuvuutta ja korjata osaamisvajetta ([20]). Asiaa käsitellään ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin vuoden 2013 tarkistuksessa ([21]) ja ammattipätevyyden tunnustamista koskevassa Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksessa (2024) ([22]). **Tämä tuo esiin uusia kysymyksiä, joita on käsiteltävä tarkemmin vihreän siirtymän kontekstissa.**

([17]) Korkeakoulupaketti: https://education.ec.europa.eu/news/commission-presents-a-blueprint-for-a-european-degree.
([18]) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2f2543c2-c4b5-11ee-95d9-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-304842685.
([19]) Ehdotus asetukseksi EU:n osaajareservin perustamisesta: https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2023)716&lang=fi.
([20]) Komission puheenjohtajan Ursula von der Leyenin puhe unionin tilasta 2022.
([21]) EUVL L 354, 28.12.2013, s. 132, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=OJ:L:2013:354:TOC Directive 2013/55/EU.
([22]) https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-10/SR-2024-10_FI.pdf.

7. **Yhteydet muihin valmisteilla oleviin lausuntoihin**

Tämän lausunnon laatimista on koordinoitu tiiviisti asiakokonaisuuteen TEN/836 kuuluvan lausunnon ”Työvoimapula ja osaamisvaje liikenne-, energia-, infrastruktuuri- ja digitaalialalla” laatimisen kanssa. Lausunnot täydentävät toisiaan erityisesti siitä syystä, että niiden yhteisenä tavoitteena on tukea ja edistää työvoimapulaa koskevan toimintasuunnitelman ([23]) täytäntöönpanoa sekä puuttua osaamisen kohtaanto-ongelmaan vihreän ja digitaalisen siirtymän prosesseissa.

Bryssel 4 päivänä joulukuuta 2024.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Oliver RÖPKE

([23]) *Commission sets out actions to tackle labour and skills shortages* – Työllisyys, sosiaaliasiat ja osallisuus – Euroopan komissio.